

ТЕМА 5. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

ПЛАН

1. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП.
2. Роль соціальних педагогів у супроводі дітей з ООП.

ОСНОВОЮ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ Є:

- ✘ архітектурна безбар'єрність освітнього середовища;**
- ✘ доступність усіх форм навчання та освітніх послуг;**
- ✘ індивідуалізація та адаптація навчальних програм з урахуванням потреб і можливостей дитини;**
- ✘ створення сприятливих умов для соціалізації, самовизначення та самореалізації дитини;**
- ✘ професійна орієнтація, підготовка до вибору майбутньої професії.**

СКЛАД КОМАНДИ СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ООП

- **постійні учасники:** директор або заступник директора з навчально-виховної роботи,
 - вчитель початкових класів (класний керівник), вчителі, асистент вчителя,
 - практичний психолог, соціальний педагог,
 - вчитель-дефектолог (з урахуванням освітніх потреб дитини з ООП),
 - вчитель-реабілітолог та
 - батьки дитини з ООП тощо;
- залучені фахівці:**
- медичний працівник закладу освіти, лікар,
 - асистент дитини,
 - спеціалісти системи соціального захисту населення, служби у справах дітей тощо.

ГОЛОВНА МЕТА ПСИХОЛОГО - ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ Є

- ✘ формування позитивної думки дітей з особливими освітніми потребами, сприяння розвитку їх індивідуальних рис, самопізнанню, самореалізації та інтеграції в суспільство, нормалізація порушень фізичного і психічного розвитку.

КОМПОНЕНТИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ:

- ❖ систематичне дослідження психолого-педагогічного статусу дитини (тобто, з одного боку — вимог дорослих до дитини, а з іншого — особливостей її розвитку) та динаміки психічного розвитку у процесі навчання;
- ❖ створення соціально-психологічних умов для розвитку особистості дитини та її успішного навчання;
- ❖ створення спеціальних соціально-психологічних умов для надання допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

ЗАВДАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ:

- ❖ **НЕДОПУЩЕННЯ ПОЯВИ У ДИТИНИ ПСИХОПАТИЧНИХ РИС ОСОБИСТОСТІ ПІД ВПЛИВОМ ОСОБЛИВИХ УМОВ ЇЇ РОЗВИТКУ.**
- ❖ **НЕДОПУЩЕННЯ ЗАТРИМКИ В НАБУТТІ ЗНАНЬ І РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ.**
- ❖ **ПРОВЕДЕННЯ ПРОСВІТНИЦЬКОЇ РОБОТИ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ.**
- ❖ **ОПТИМІЗАЦІЯ СПІЛКУВАННЯ З ОДНОЛІТКАМИ, БАТЬКАМИ, ПЕДАГОГАМИ.**
- ❖ **ДОПОМОГА ДІТЯМ В УСВІДОМЛЕННІ ОСОБИСТІСНОГО ВИБОРУ, У КОНСТРУКТИВНОМУ РОЗВ'ЯЗАННІ КОНФЛІКТІВ.**
- ❖ **ЗАХОЧЕННЯ ДО ВИЯВЛЕННЯ ОСОБИСТИХ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ, ЇЇ САМОСТІЙНОСТІ.**
- ❖ **ДОПОМОГА У САМОСТІЙНОМУ ОПАНУВАННІ СИСТЕМОЮ ВІДНОСИН З СІМ'ЄЮ І САМИМ СОБОЮ.**

Організація роботи щодо допомоги дітям з особливими потребами у самореалізації та самоствердженні

ІНТЕГРАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ:

- ✘ комбінована інтеграція (виховання у класах одного-двох дітей з наближеним до вікової норми рівнем психофізичного і мовного розвитку, здатних до самообслуговування та психологічно готових до спільного зі здоровими ровесниками навчання).
- ✘ часткова інтеграція (діти не можуть разом зі здоровими ровесниками оволодіти передбаченою програмою навчальним і виховним матеріалом, перебувають в класі частково).
- ✘ тимчасова інтеграція (дітей із проблемами розвитку об'єднують зі здоровими дітьми один-два рази на місяць для загальних форм виховної роботи).

ГОЛОВНИЙ НАПРЯМОК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ Є КОРЕКЦІЙНА РОБОТА:

Для проведення психокорекційних заходів потрібно вивчити наступні показники:

- ✘ Особистісні риси дитини, її зв'язок з соціумом.
- ✘ Вікові і соціальні показники якості життя.
- ✘ Виявлення і розв'язання проблем, що виникають у процесі інтеграції дитини в освітній простір;
- ✘ Проведення діагностичних мінімумів на різних етапах навчання дитини у загальноосвітньому навчальному закладі з метою вивчення динаміки її розвитку та розв'язання можливих проблем під час кризових періодів.

КОРЕКЦІЙНА РОБОТА З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ СПРИЯЄ:

- ✘ успішній адаптації в соціумі;
- ✘ позитивному прогнозу щодо отримання якісної освіти та інтеграції в суспільство, а також формуванню інтересу до навчання, адекватної самооцінки, особистісних установок.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПАТРОНАЖ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ЗА ТАКИМИ НАПРЯМКАМИ:

- ✘ діагностика – ознайомлення з умовами життя, вивчення можливих факторів ризику, дослідження проблем у взаємостосунках;
- ✘ реабілітаційна допомога – освітня, психологічна, посередницька;
- ✘ контроль – оцінка стану сім'ї дитини, аналіз реабілітаційних заходів, виконання батьками рекомендацій психолога, соціального педагога, дефектолога.

МОТИВАЦІЯ ЗВЕРНЕННЯ БАТЬКІВ ДО ПСИХОЛОГІВ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ:

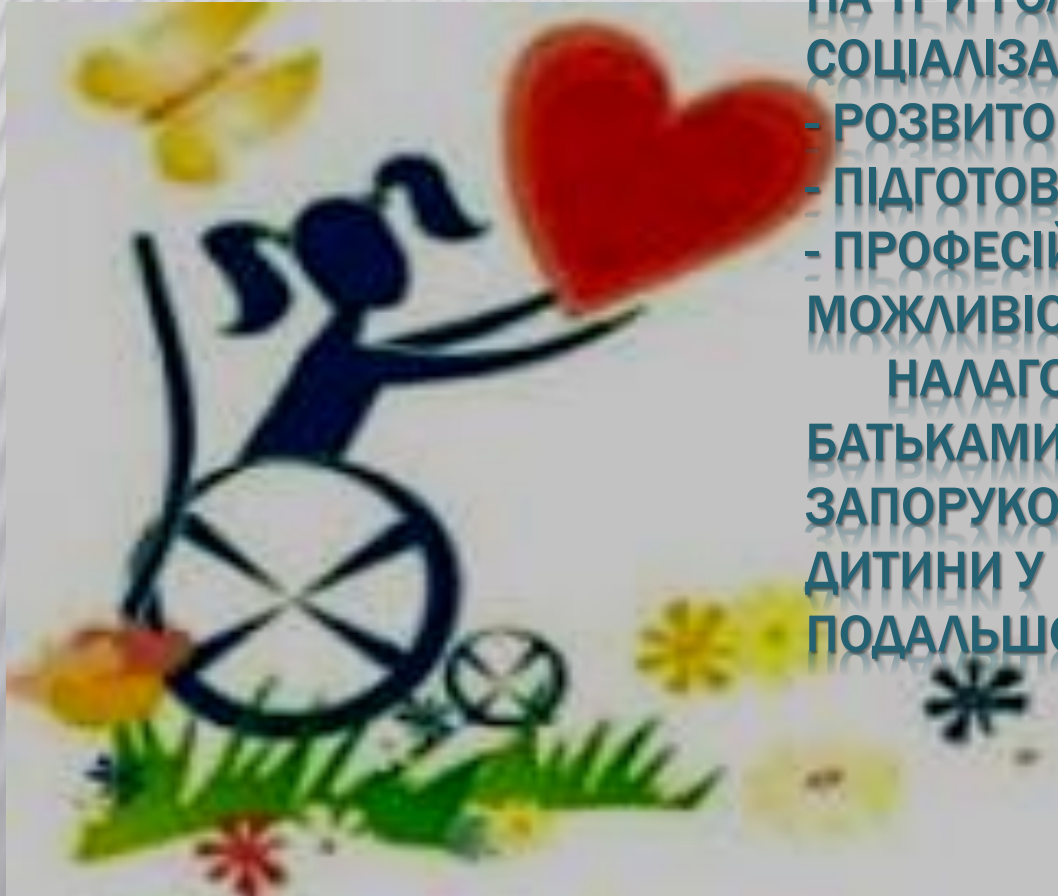
- ✘ ділова, що існує у двох формах:
- ✘ адекватна, коли батьки дійсно зацікавлені у вирішенні своєї проблеми й повністю довіряють педагогу;
- ✘ неадекватна, яка відрізняється від попередньої тим, що батьки перебільшують можливості педагога.
- ✘ споживацька (батьки всі свої проблеми перекладають на консультанта й орієнтовані на швидке їх подолання.
- ✘ ігрова (батьки звернулися за допомогою не з метою вирішення своїх проблем, а для встановлення з педагогом певних стосунків, щоб з'ясувати рівень його компетентності). Така орієнтація характерна для батьків, які в галузі дитячої психології й педагогіки вважають себе спеціалістами.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД

РОЗГЛЯДАЄТЬСЯ ЯК ЦІЛІСНА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОМАНДНА ВЗАЄМОДІЯ ПЕДАГОГІВ, БАТЬКІВ, ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА, СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА І СПРЯМОВАНИЙ НА ТРИ ГОЛОВНІ СКЛАДОВІ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ:

- РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ;
- ПІДГОТОВКА ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ;
- ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МОЖЛИВІСТЬ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ .

НАЛАГОДЖЕНА СПІВПРАЦЯ МІЖ БАТЬКАМИ ТА ПЕДАГОГАМИ Є НЕ ЛИШЕ ЗАПОРУКОЮ УСПІШНОГО НАВЧАННЯ ДИТИНИ У НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ, А Й ЇЇ ПОДАЛЬШОЇ АДАПТАЦІЇ У СОЦІУМІ.

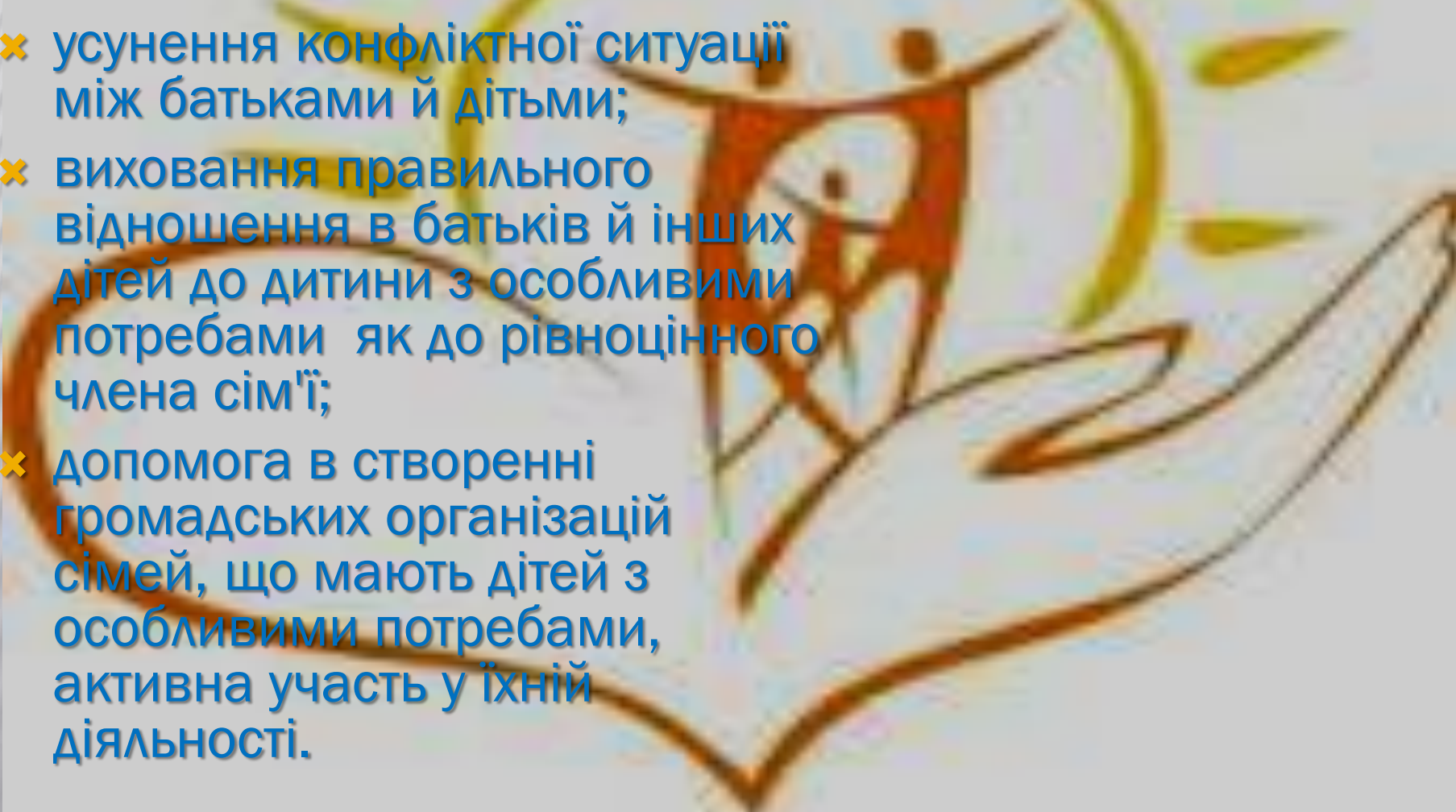

Принципи взаємодії фахівців

СОЦІАЛЬНИЙ ПЕДАГОГ НАДАЄ ДОПОМОГУ СІМ'Ї З ОСНОВНИХ ПИТАНЬ, ДО ЯКИХ ПРОФЕСІЙНО ПОВИНЕН БУТИ ПІДГОТОВЛЕНИЙ:

- ✘ усунення конфліктної ситуації між батьками й дітьми;
- ✘ виховання правильного відношення в батьків й інших дітей до дитини з особливими потребами як до рівноцінного члена сім'ї;
- ✘ допомога в створенні громадських організацій сімей, що мають дітей з особливими потребами, активна участь у їхній діяльності.

СТАДІЇ ЕМОЦІЙНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ, ЧЕРЕЗ ЯКІ ПРОХОДЯТЬ БАТЬКИ, КОЛИ ДІЗНАЮТЬСЯ ПРО ПРОБЛЕМИ ВЛАСНОЇ ДИТИНИ

I стадія шоку

Це стадія сильних почуттів, викликаних раптовістю і неочікуваністю поставленого діагнозу. Стадія шоку, зазвичай, супроводжується плачем, криком, або, навпаки, емоційним заціпенінням. На цій стадії сім'я потребує особливої уваги та підтримки соціального оточення і фахівців. Говорити з батьками у такому випадку дуже важко, оскільки вони не сприймають інформацію. Насамперед необхідно дати їм час для того, щоб пережити ці перші і дуже складні відчуття.

II стадія заперечення

Відмова батьків від прийняття болючої реальності. За запереченням ховаються почуття болю та відчаю, до яких батьки не готові, і заперечення дає їм необхідний час, щоб підготуватися до цієї зустрічі. Під час роботи з батьками на стадії заперечення необхідно бути дуже терплячими і тактовними, а головне — ненав'язливими, скерувати свої зусилля на підтримку та зміцнення взаємостосунків з ними.

III стадія страху і тривоги

У батьків формується об'єктивне сприйняття реальності проблеми дитини і у зв'язку з цим виникає тривога щодо її майбутнього: як дитина зможе розвиватися далі, де і яким чином зможе навчатися. На цьому етапі важливо дати батькам повну, а головне — доступну інформацію про проблему, адже брак інформації, незрозуміння термінології може стати додатковим стресом для них.

IV ПОШУК ДОПОМОГИ ТА СТАДІЯ АКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПОЗИТИВНІ ПІДҐРУНТЯ ДЛЯ НАЛАГОДЖЕННЯ ПАРТНЕРСЬКИХ СТОСУНКІВ ПЕДАГОГІВ ІЗ БАТЬКАМИ. НА МІСЦЕ ВТРАЧЕНИХ НАДІЙ ТА ОЧІКУВАНЬ ПРИХОДИТЬ НОВА ФІЛОСОФІЯ, ВІДБУВАЄТЬСЯ ПЕРЕОЦІНКА ЦІННОСТЕЙ, ЩО СТИМУЛЮЄ ДО АКТИВНОСТІ ТА НАСНАГИ.

ОСНОВНИМИ ЗАВДАННЯМИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ Є:

- організація цілеспрямованої фахової допомоги сім'ї у вирішенні її проблем адаптації у соціумі;
- формування соціально-педагогічної компетентності сім'ї - набуття її членами соціально-педагогічних знань і навичок, достатніх для реалізації повсякденного життя;
- забезпечення всебічного розвитку дитини відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб, формування в неї моральних норм та створення умов для її соціалізації;
- надання комплексної психолого-педагогічної, корекційно-розвивальної допомоги дітям, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, тривалого лікування та реабілітації;
- допомога батькам у створенні доцільних психолого-педагогічних умов виховання дитини відповідно до її віку, індивідуальних особливостей та потреб і всебічного розвитку

СТРАТЕГІЇ РОБОТИ ПЕДАГОГІВ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

- ✘ Пропонуйте дітям безпечне місце, звідки вони могли б спостерігати за діяльністю інших.
- ✘ Дотримуйтесь усталеного розпорядку дня, постійного плану дій.
- ✘ Сприяйте залученню дітей до груп.
- ✘ Використовуйте позитивне підкріплення.
- ✘ Звертайте увагу на зусилля, а не на результат.
- ✘ Для дітей з особливими потребами важливою є сформованість самовизначення і самоповаги.
- ✘ Учть дітей демонструвати позитивне ставлення до себе та інших.
- ✘ Сприяйте розвитку в дітей упевненості в собі.
- ✘ Учть дітей незалежності.
- ✘ Навчайте дітей поважати свої права та права інших.
- ✘ Навчайте дітей додержуватися правил і встановленого порядку дій.
- ✘ Учть дітей висловлювати свої емоції у прийнятний спосіб.

**...НЕ ДИТИНУ ПІДГАНЯТИ, КОРИГУЮЧИ
ПІД ТУ ЧИ ІНШУ ОСВІТНЮ СИСТЕМУ, А
САМУ ЦЮ ОСВІТНЮ СИСТЕМ
КОРИГУВАТИ В ТОМУ НАПРЯМКУ, ЩОБ
ВОНА ЗАБЕЗПЕЧИЛА ДОСТАТНЬО
ВИСОКИЙ РІВЕНЬ РОЗВИТКУ, НАВЧАННЯ
ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ.**

І.В. ДУБРОВІНА

